

Pool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te KOLOSE DEMMA La

¹⁻² Mi Pool waai ate Naawen a lueri mu ayen m chim wa tuimtomdo la ale Timoti te meena suoku ale maa chaab a nmarisi gbanƙa de a te nama baai ale ka Naawen nuruba bo Kolose tenƙa po la. Nama baai ale chim bunyi ale Kirisitawa la ka tama suaata.

Mi a saalim kama ayen Naawen te Kowa le niak ni abe wa basi ate ni boro ale suyogini.

³ Daa meena ate ti nyiem a puusi Naawen la ti a nye ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita Kowa Naawen jiam kama. Ti nyiem dan boro a puusi Naawen, ti maari a puusi a te nama me kama. ⁴ Boan nyinɔa, ti wom ni siaka ale Yeezu Kirisita ale soa dii la kama ale ni yaalika ale Naawen nuruma ale soa dii me la kama. ⁵ Naawen tuntomiɔ manƙa ale liɔ jam jam ni jigi diipo la ni jam wom yiila nɔai ate nɔ jam pa te ni la kama. Dila nyin la ka ni siaka nyin ale soa ate ni a limsi jaab buui ate ni le nya la. Jabula abe bo ka wenɔmazuk. Jaabjaab abe kan kaasi wa. ⁶ Ase diipo ate ni liɔ wom Naawen niaka wie ate ni sum seba ayen ku sum ka wensie la, a zaani dila powa a jam paari jinla, Naawen tuntomiɔ manƙa a kasim ta ka wamaɔsa nyiini a jam tenzok de meena ase tuntomiɔ manƙa ale kasim a nye dii a te nama a ta nyini da dii dannu ate ni liɔ wom ka la. ⁷ Ni be wom Naawen niaunƙu wie kama ti

tomteero choawa jigi. Wa ka waai abe ale sum ka Kirisitawa tomteero man a yaa tagri tama zuk a tom la. ⁸ Wa be weeni a sak ti me Naawen Chiika ale basi ate ni ta yaalika ale chaab dii la.

⁹ Dila nyin la, a ta nyini diipo ate tama wom ni wie la, tama kasim a puusi Naawen a te ni ka dila. Ti a juisi Naawen kama ayen wa le basi ate ni sum ta minchakka ale wa dek yaalika ale ka dii la. Abe wa sueri ni ale yam buui ale minchak kaai ate Naawen Chiika a te ni la.

¹⁰ Dila abe dan nye, ni le baga a boro a kasim a nye dii meena ate Nyonowa a yaali ate ku a te wa popeantik la. Ni nyeboka po, ni le kasim a nye ka wamanasa nna yegayega togatoga ate ni a chim abe ni seba ayen ni sum seba Naawen kama. ¹¹⁻¹² Ti a saalim wa kama ayen wa le pa wa pagrim kpeemu a te ni ate ni baga zaani wie meena po ale chichiiba nalimnyiini. Abe ni kasim a te Naawen ti Kowa jiam ale popeantik dii nyin la, ka wala ale basi ayen ni nya siuk a maa nya ntanta baai ate Naawen nuruma le nya la. Nuruma de abe bo ka Naawen naamu po juijui ate legi karo la. ¹³ Naawen vari ti kama a ta nyini legini po a ta ti nalimnyiini a ga jo wa naam buui ate wa dek biika a soa la. ¹⁴ Biika de nyin abe le soa ate wa vari ti basi, ale vonj ti wabaatana a te ti.

¹⁵ Yeezu Kirisita waai ate ti a nya ale ti nina la alege an baga a nya Naawen ale ti nina la, a neensi ka Naawen degadega waai ate ti an baga a nya wa la. Ka wala ate Naawen a te wa kpanja jaab buuri meena po, ate wa zuak gaam ba meena. ¹⁶ Dii nyin la, Naawen

va ka wala nyin a nye jaab meena tenzuk de ale wenzmazuk, nan baai ate ti baga a nya ale nan baai ate ti an baga nya. Nyaba de meena gum chaab ale ka chichirisa pagrisana ale pagrata togatoga. Naawen va ka Yeezu Kirisita a nye wienja de meena. Wa be nye ba te ka wala. ¹⁷ Kirisitawa de a lin boro kama alege ate Naawen nye jaab meena. Jaab meena abe nye ka noayen ale wa a yaa boro ba toga ba toga. ¹⁸ Kirisita bisana ale a tu chaab la be ale Yeezu Kirisita nyin ka ate wa dek yaa chim ba kpagi a yaa ta ba vummu. Wala ale a nye ase Naawen bikpagi la ate wa nak wa a yiti kum po la. Wa nye dila kama ayen wa de jaab buuri meena nin. ¹⁹ Ku be jam ka Naawen dek popola ayen wa biika a yaa be ta wa dek Naawen nyeka ale ka dii meena la.

²⁰ Biika de nyin abe ale soa ate Naawen yaa poli me a ta tenka meena wa dek. Naawen va ka biika de kummu nyin jabarimu zuk la, a basi ate nyemagsika ale nuru biik a yaa boro. Wa va ka wa kummu me nyin a nman pilim soa jaab buuri meena tenzuk ale wenzmazuk.

²¹ Dila po dila po, ni an jam moata Naawen ya ate dila jam basi ate ni chim Naawen dachaasa dii nyin la, ni jam a tom ka wabaata ale ta popola baata me. ²² Alege yogyogla de, wa biika kummu nyin ate Naawen yaa de doata ale ni ayen ku basi ate ni chim nuru welensa wa nin. ²³ Ni dan nye dila, ku a fe kama ayen, ni nmasi yik ni siaka nalimnyiini a nmasi zaani nalimnyiini abe ni ta yiila naai ate ni tara a ta nyini diipo ate ni wom Naawen tuntomika la. Ku be ka Naawen

tuntomiŋ maŋka de nyiŋ ale soa ate mi Pool yaa chim tomteero. Tenka meena abe ale doa a ga saari la, a wom tuntomiŋ maŋka de kama.

²⁴ Yogyogla de, mi poi be peenti ka nna yegayega ale ninam buui ate mi a nam a te ni la. Dii nyiŋ la, ka mi ninammu nyiŋ a le bu basi ate ni бага nueri Yeezu Kirisita ninam buui ate wa nam te Kirisita bisaŋa ale a tu chaab. ²⁵ Be ka Naawen abe ale basi ate mi chim Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la tomteero ayen mi tom tuini de ate di ta wamaŋsa jam te ni. Tuini de ate mi ayen m tom la abe ale m mooli meena a sak nuruba Naawen tuntomika ale ka dii la. ²⁶ Tuntomiŋ maŋka de abe jam chim ka wasusugi dila po, dila po ate wa nye nurubiik jigi. Alege yogyogla de, wa yaa be basi kama ate di nyini peelim a sak wa nuruma. ²⁷ Wasusugi masika de ate Naawen a yaali ayen wa pa sak wa nuruma meena la ale la ate wa yaa poli ayen wa pa te ba. Wasusugini de abe ale ayen ni seba ayen Kirisitawa bo ale ni kama. Dila abe a sak kama ayen ni le maa nya Naawen zulaŋa kama. ²⁸ Dila nyiŋ ti be a sak waai meena ka Kirisitawa wie. Yam buui meena wuu ate tama ta la, ti pa ka bula a kaam ale a sak ba ayen ti dan бага abe ti ta ba wanyiwanyi ate ba chim baai siaka ale pagra ate ba chim bunyi ale Kirisitawa la a jam Naawen jigi. ²⁹ M le nye dii ate m бага nye nyaku de la ale, m kasim a tom kama ale a nam a pa pagrim kpiem buui ate Kirisitawa a te mu la a tom.

2

¹ Ni basi ate m weeni sak ni mi ale tom nna

yegayega a te nama ale nuru baai me ale bo Laodisia la ale baai meena ale kan seba mi dek la. ² Mi a weeni nyaku de a sak ni kama ayen ku denſi ba kpa ate ba jam jigi yeŋ ale yaalika. Dila dan nyɛ, wensie miŋchakka le basi ate ni sum seba nyaku de chak nalimnyiini. Nyaku de abe dan nyɛ, ba le seba Naawen wasusugini ale ka dii la. Wasusugini de abe ale Kirisitawa dek. ³ Wala ale saafiik kaai ale baga a lagi Naawen Yammu ale wa seba chakka ale sugi juijui la ate ti a nya.

⁴ M be a weeni ni kama yɔgla ayen, ni kan basi ate waai a baga pa wie ŋaai ale kan daa wensie la a paasi ni. Ŋa dan poom a nyɛ ase wamaŋsa la, ni kan siagi. ⁵ Alege boan nyiŋŋa, m karo ale ni, alege m boro ale ni kama Naawen Chiika nyiŋ. M sui be peenti ka nna yegayega ate m nya ni kasim chiib zaani nalimnyiini dii ale ni siaka ale Kirisitawa la.

⁶ Ase ni ale siak a te Yeezu Kirisita ayen wa ka ni Nyɔno la, ni be kasim chim bunyi ale wa. ⁷ Ni basi ate ni nina muni ale wa, ni pa ni nyeboka meena a te wa, abe ni basi ate ni siaka ale wa a pagra ase ba ale jam sak ni dii la. Ni abe kasim a te wa jiam me.

⁸ Ni be kpesi ni dek ate waai a kan pa nuru biik pimpaasima yammu buui ale nyini nuruba jigi ale teŋzúk ale wenŋmazúk chichirisa jigi la ate ni chim yom. Ni pa yam buui nyiini ale nyini Kirisitawa jigi la. ⁹ Wie ŋaai meena ale ta wari a nyɛ ale Naawen la, a bo ka Kirisitawa ale wa ale ka nurubiik la jigi. ¹⁰ Ni be ta nyuvuri kama nalimnyiini ni le chim bunyiwa ale wa la nyiŋ.

Wa ta pagrim ka nna yegayega a gaam chichirisa meena ale pagra la.

¹¹ Nama ale Kirisitawa ale ka bunyi la, ku a nye ase nama gebi ni yuaṅa kama la. Daa ayen ka nuru bisa ale a gebi ba yuaṅa dii la, alege ka Kirisitawa dek ale gebi ni yuaṅa. Gebika de a sak kama ayen Kirisitawa vari ni a ta nyini beemu de buui ale ka tama dek biem la po a basi. ¹² Boan nyiṅṅa, diipo ate ni tuesi soka la, ku a nye ase ba maa gu nama me ale Yeezu Kirisita kama la. Ku be ṅman a nye ase ni ṅman maa yiti kum po kama ale Yeezu Kirisita la. Be ka ni siaka ale Naawen pagrimu ale soa dii la ate wa nak wa yiti kum po la. ¹³ Dila po dila po, ni ale jam kan ta siak la, ku jam a nye ase ni kpi kama la ni wabaataṅa nyiṅ ale ni ale jam kan daa Juuba a ta Moosis Sinsaṅṅa la nyiṅ. Alege yogyogla de, Naawen yaa ta ni jam ka Kirisita jigi a te ni vum. Naawen voṅ ti meena wabaataṅa a te ti kama. ¹⁴ Ti waba tii meena ale ṅmarisi doa ale ṅa sinsaṅṅa meena la, Kirisitawa ko ṅa meena a basi kama a pa ṅa kpi maṅ Kirisitawa kummu jabarimu nyiṅ. ¹⁵ Jabarimu de zuk ale Kirisitawa basi ate chichirisa pagrim ale kpage pagrimu a chim koa yaase kinla nyiṅ, a yaa basi ate waai meena nya ba chivie a sak ase wa ale ta pagrim.

¹⁶ Dila nyiṅ, ni kan basi ate nuru a te sinsaṅṅa a magsi chaab ale jaab buui ate ni le de yaase ni nyu, yaase da ṅaai ale welema ale ṅaai ale kan welema yaase chipaalika Tigini yaase wari a magsi chaaba ale Vuusum Danni. ¹⁷ Nyaṅa de meena ka chum da dii dai wie yisinta. Wensie wienṅa bo ka Kirisitawa jigi. ¹⁸ Ni kan basi ate

nuru waai nya ni nueri a weeni ayen wa ta pagrim a baga a nya wie ase goadaasima la alege nama kan nya ŋa. Ni kan basi me ate waai ale a velim ayen wa a zaab wa dek kama la, ale waai me ale a fe ayen nuruba a puusi Naawen sabiiloma la, ni kan basi ate nuru wala choa a nya ni nueri ale wienŋa de chaaba. Boan nyinŋa, nuru wala choa a kasim sueri ale ka kanjanta ale wa dek popola. ¹⁹ Wala choa abe pa Kirisitawa waai ale soa nyinŋa meena a nya la a basi kama. Kirisitawa ale soa Kirisita bisanŋa ale a nyɛ ase wa nyinŋa la meena a nya ate ka a chim nalimnyiini ale ka kunanŋa ale kobanŋa ate ŋa a chim ase Naawen ale a yaali ayen nyinŋa a chim dii la.

²⁰ Nama ale Kirisitawa a maa chaab kpi kama. Dila nyin la, chichiri sii meena ale soa tenjuk de ale wenjmazuk de meena an ŋman soa ni. Be ka boan ale ŋman soa ate ni boka a nyɛ ase baai ate Kirisitawa an soa tenjka de zuk la? Ka boa le soa ate ni diem siak a te sinsak ŋaai chaab ale a weeni ayen, ²¹ “Kan ta jaamu de” yaase “Kan lam jaamu de a nya” yaase “Kan tiri jaamu de yaase nwala”? ²² Sinsanŋa de chaab a biisi a magsi chaab ale ka jaab buuri meena wuu ate fi dan ga pa wa tom tuini, wa ŋman ka kiri dii la. Njala meena ka nuru biik dek ale dueni wa sinsanŋa a sak ŋa. ²³ Sinsanŋa njala chaab a nyɛ ase ka ba yam buui ate ba tara a fe ayen nuruba a puusi Naawen sabiiloba abe ba a paasi ba dek ayen ba a zaab ka ba dek. Sinsanŋa njala maari a basi kama ate nuruba a namsi ba nyinŋa nalimnyiini. Nja an baga a nyɛ ate fi a fe fi nyinŋa ate fi kan tom wabiowa.

3

¹ Ni yiti kum po kama ale Yeezu Kirisita. Dila nyiñ la, ni basi ate ni popola bo ale ñanta baai nyiini ale bo wenna mazuk la. Dula jigini ale Kirisitawa kala Naawen jigi juga geñ. ² Dila nyiñ ku a fe kama ayen ni pa ni popola meena a basi dula jigini, ni kan pa ña a basi tɛnzuk de. ³ Dii nyiñ la, nama ale Kirisitawa a maa ka chaab a kpi ate ni nyuvoorja a yaa bo wa jigi Naawen jigi. ⁴ Ni vummu dek abe ale Kirisitawa. Wa be dan pilim ñman jam, nama me le pilim ñman jam kama ale wa a maa nya zula ñaai ate wa me le nya la.

⁵ Yogyogla de, ku be a fe kama ayen ni basi ate tɛnzuk de wie ñaai ale bo ni nyiñsaña po a soa ni la, a kpi. Wie ñala chaama ate mi a weeni la ale, nipok yonta bobigoom, danja tuima, nipok yaalik, wabaata yaalika nyeka wie ale butuom. Butuom nyam a nye ase ka bogluta kaabka la ase ba nin yaali ba ñantaña a gaam Naawen. ⁶ Wienja de chaab nyiñ ate Naawen le ta supuurim ale baai meena ale kan a zuli wa noai la. ⁷ Dila po dila powa, nama dek kasim jam va ka nyaña de chaab a ate ña jam soa ni.

⁸ Alege yogyogla de, ku a fe kama ayen ni pa nyaña de meena a basi. Wie ñala chaab ase, supuurim, chaab kisika venta biisa, ale bibuloarisa meena wuu a kan nyini ni noa po a nyini. ⁹ Ni kan a velim a te chaaba dii nyiñ la, ni yuk ni nyekpakka a basi kama ¹⁰ ale ge yaa pa nyepaalik a tara. Nyiñ paalika de ate Naawen nye la, ale wa kasim ta a nye daa meena ate ka kan kpanjimu. Wa a nye dila kama ate ka

a neensi wa dek ayen wa basi ate ni seba wa nalimnyiini a chak. ¹¹ Dila nyin la, waai ale kan daa Juu ale waai me ale ka Juu, ku daa togatoga, waai ale gebi wa yuari ale waai ale kan gebiya, ba ka bunyi, nicham ale baai ale bo goai po ale yom, ale baai ale kan daa yom, bala meena Kirisitawa soa kama. Wa be bo ale ba meena kama.

¹² Ni ka Naawen nuruba. Wa ta yaalika ale ni kama a yaa lueri ni a te wa dek. Dila nyin, ku a fe kama ayen ni pa jirim ale zula ale zaab m dek ale nmamnmam nyeka ale chichiiba ase gatta la a jo. ¹³ Ni ta jirim ale sudunni ale vondeka ale chaab diipo meena wuu ase ni wanyi a nin nye wari a kaasi wa choa. Ku a fe kama ayen ni a von a te chaab ase Nyonowa ale von a te ni dii la. ¹⁴ Nyanja de meena zuk, ni pa yaalika a vi du. Dii nyin la, yaalika ale a yik wie meena a niak chaab. ¹⁵ Suyogini dii ate Kirisitawa a te ni la, dila ale di maari ni ale wie naai meena ate ni ta a poli ayen ni nye la. Boan nyinna, ka suyogini de choawa ate Naawen wi ni a pa nyo jigi yen ayen ni a nye ase ni ka nyin yen la. Abe ni a nye Wein jiam. ¹⁶ Ku a fe kama ayen Kirisitawa tuntomika ale ka masimu meena a bo ni suniima. Ni pa yam a sak chaab abe ni a kaam chaab. Ni pai Naawen wanni a yi yiila, ni a yi yi naai ale a pak Yeezu la ale yi naai ate Naawen Chiika a te ni ale ni suniima a nye Naawen jiam. ¹⁷ Wie meena ate ni a nye yaase ni a biisi, ni pa Nyonowa Yeezu yonni a nye ase ni ale pa wa yonni a nye Naawen ti Kowa jiam dii la.

¹⁸ Pooba, ku a fe kama ayen, ase Kirisita bisa

la, ni a te ni choroma zula nalimnyiini.

¹⁹ Choroba, nama me ku a fe kama ayen ni a yaali ni pooma abe ni kan biisi ba a kaasi.

²⁰ Bisa, ku ka Kirisita bisa tuini ate ni kasim a zuli ni nyamma, dii nyin la, dila a te Naawen ka popeentik.

²¹ Nyamma, ni kan a nye ate ni bisaŋa sue a puuri. Ni dan a nye dila ba a jok ka nyinbiiri wie nyeka po.

²² Yomma, nama me a te baai ale soa ni la zula wie meena po. Ku daa ka ba ale a nya ni ase ni nin boro a tom tuini ayen ba ale a nya ni la abe ni tom ate ba yaali ni, alege ni a tom ale ni suniima meena dii nyin la, ni ale a te Nyɔɔwa zula la nyin. ²³ Dii meena ate ni a tom la, ni a tom ale ni suniima meena ase ni a tom a te ka Nyɔɔwa la alege daa nuruba. ²⁴ Ni a teeri Nyɔɔwa a le wa pa tutuna ŋaai a te wa nuruma la, ŋala degadega ate wa le pa te nama me. Dii nyin la, Kirisitawa sum ale ni Nyɔɔwa ate ni tom a te. ²⁵ Wakaasima nyeero meena, le nya wa tutuna kama a magsi chaab ale wie ŋaai meena ate wa nye la. Dii nyin la, Naawen pa ka buusa yena a bo waai meena.

4

¹ Yomma nyamma, ku a fe kama ayen ni ta nyemagsika ale wensie dii meena ate ni a nye ni yomma jigi la. Nama me abe a teeri ayen ni ta Nyɔɔ me kama wenɲmazuk.

² M ŋman diem weeni a sak ni kama ayen, ni kan basi Naawen puusika, abe ni kpesi ni deka ale ni puusaŋa, a nye Naawen jiam. ³ Ni maa puusi

a te tama me ayen Naawen le te ti siuk nalun ate ti baga a sak nuruba we tuntomika kaai ale a biisi a magsi chaab ale Kirisitawa waai me ale chim wasusugi a te nuruba la. Boan nyinŋa, ka sinsanŋa de nyinŋ abe ale soa ate mi bo likka dɔk nna la. ⁴ Ni maa puusi a te mu ayen Naawen maari ate m mooli wa wannu ate ku ŋmasi lagri a sak ba. Dii nyinŋ la, ku magsi ka m nye dila.

⁵ Dii meena wuu ate ni a nye ale baai ale kan daa Kirisita bisa jigi la, ni a nye ale yam. Ni dan ga nya siuk diipo meena, ni nyiem a kpabi nwulinwuli ate ni nye wari dii ate ni a yaali ayen ni nye la. ⁶ Ni basi ate ni biik masa, abe ni seba ni nyiem ale ni a tulisi nuruba dii la.

⁷ Ti dek suoku Tikikus, waai, ale ta wensie tuima meena po a maa tom a te Nyɔnɔwa la, wala le weeni ni dii meena ale boro la magsi chaab ale mi ⁸ ka dila ale soa ate mi a tom wa ni jigi ayen wa weeni a sak ni tama me ale bo dela a nye dii la ate ku te ni popeantik. ⁹ Ti dek suok manka Onesimos waai ale ka nama po wanyi a ta siaka nna yegayega la a maa va Tikikus cheena kama. Bala ale maa chaab a weeni ni dii meena ale a nye dela la.

¹⁰ Arisitaakus waai ale bo likka dɔk ale mi la, a puusi ni. Banabas suoku Maak me a puusi ni. (Mi a poli ayen m poom lin weeni ni ayen dai dii dai Maak a dan jam ni jigi, ni tuesi wa nalimnyiini.)

¹¹ Josua waai yoi di choawa ale Jasitus la, a puusi ni. Nuruma de batawa, Arisitaakus, Maak, ale Josua nyiini ale Juuba a va Kirisitawa siuku a maari a tom Naawen namu tuimaŋa. Ba be kasim a maari mu ka nna yegayega.

¹² Nuru wanyi ale ηman chim ni po wanyi wa yoi ale Epafiras. Wa ka Yeezu Kirisita tomteero po wanyi. Wa kasim a puusi Naawen daa meena a te ni kama, ayen wa maari ni ate ni ηmasi zaani nalimnyiini ale ni siaka a chim Kirisita bisa baai ale pak ale ba siaka a sum chim Kirisita bisa a tom Naawen ale a yaali dii la. ¹³ Mi dek pa nina maa nya wa tuimaηa ate wa tom nalimnyiini dii Laodisia ale Erapolis tɛnsaηa po la kama. ¹⁴ Ti doηtawa Luuk ale Diimas ma chaab a puusi ni.

¹⁵ Puusi ti suaataηa ale bo Laodisia la, nalimnyiini a te mu. Mi a puusi Nimfa ale Kirisita bisaηa ale a nye tuka wa yenni po la nalimnyiini.

¹⁶ Ni dan karim gbaηka nueri, ni pii nyiη ate ni basi ate Kirisita bisaηa ale bo Laodisia la maa wom ka wienηa. Fi dan nye dila me, tuesi gbaη kaai ate Laodisia demma me le te fu la a karim. ¹⁷ Abe fi weeni Akipus me ayen mi weeni wa ayen, “Seba chak ate fi nueri tuin dii ate Nyɔnɔwa te fu ayen fi tom la a nueri.”

¹⁸ Ni a teeri choarimaηa ate ba pa bobi mu la wie. Mi Pɔɔl dek ale pa m nisima a ηmarisi wienηa de ayen, Pɔɔl a puusi ni.

M be ηman a saalim ayen te Naawen niaka a bo ale ni.

**The New Testament in the Buli language
(Ghana)**

**Buli: The New Testament in the Buli language
(Ghana) (New Testament)**

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buli (Ghana)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files
dated 29 Jan 2022

24aad1ee-9f16-5a40-b094-5b16e513253a